

Un cop de mà

El comentari lèxic

Posar / Ficar

Posar i *ficar* són verbs molt semblants però no sinònims. És important distingir-ne el significat per utilitzar-los correctament.

El verb *posar* s'utilitza en el sentit de 'fer que alguna cosa o algú sigui o estigui en un lloc determinat on no era, en una nova posició, en un nou estat'.

- ✓ **Posar** un llibre a l'armari.
- ✓ **Posar** un policia a la porta.
- ✓ **Posar** la corretja al gos.
- ✓ **Posar** la data a una carta.

El verb *ficar* vol dir específicament 'fer entrar dins un lloc'.

- ✓ **Ficar** la clau al pany.
- ✓ **Ficar** els peus a l'aigua.
- ✓ **Ficar** els caramels a la butxaca.
- ✓ **Ficar-se** al llit.

Convé, doncs, no utilitzar *ficar* en comptes de *posar*:

- × **Ficar** l'olla al foc.
- ✓ **Posar** l'olla al foc.
- × **Ficar** una coma en un escrit.
- ✓ **Posar** una coma en un escrit.

El desvetllamots

Enraonar

Heus aquí una d'aquelles paraules que cada cop se senten menys i que caldria utilitzar perquè no caiguin en desús. Així doncs, per què no *enraonem* de tant en tant, en comptes de parlar tant?

Etimologies

Xocolata

Tot i que hi ha més d'una hipòtesi sobre l'etimologia de *xocolata*, la més estesa és que derivaria del terme *xocolātl*, d'origen nàhuatl, llengua asteca que encara avui es parla a Mèxic. Aquest terme, combinació de *xococ* 'agre' i de *atl* 'aigua' que significa literalment 'aigua agra', fa referència a una beguda escumosa amarga que els asteques elaboraven a base de *xocolata agra* fermentada amb aigua.

Clica aquí!

Ibuprofè o *ibuprofèn*? *Diazepam* o *diazepan*? Si tens dubtes sobre les denominacions dels fàrmacs, pots consultar el diccionari en línia *Lèxic de fàrmacs* del TERMCAT. Conté prop de 3.000 termes, amb la denominació catalana i els equivalents en castellà, francès i anglès, així com les accions terapèutiques. Publicat el 2008, s'actualitza anualment amb els noms de nous fàrmacs que es van aprovant. Per accedir-hi, clica [aquí!](#)

Núm. 51

Juliol
2015

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt de sintaxi

Degut a

La locució causal *degut a* és un calc de la locució castellana *debido a*, que s'ha d'evitar i substituir per *a causa de*, *gràcies a*, *per culpa de*, *per raó de*, *per*, *perquè* o *ja que*. Per exemple:

- × No va poder venir **degut al** mal temps.
- ✓ No va poder venir **a causa del** mal temps.
- ✓ No va poder venir **per culpa del** mal temps.
- ✓ No va poder venir **perquè** feia mal temps.

Tampoc no és correcte *degut a que*. Cal utilitzar altres expressions causals com ara *atès que*, *com que*, etc.

- × **Degut a que** el quòrum és insuficient, no es podrà dur a terme la votació.
- ✓ **Com que** el quòrum és insuficient, no es podrà dur a terme la votació.

Ara bé, no s'ha de confondre la locució causal anterior amb construccions fetes amb el participi del verb *deure*: *degut*, *deguda*, *deguts*, *degudes*. En aquest cas, *degut a* és equivalent a *causat per*.

- ✓ El fet que s'hagin retardat les obres és **degut a** factors acadèmics.

En aquestes construccions, el participi ha de concordar en gènere i nombre amb el nom o referent amb què es relaciona.

- ✓ Són problemes **deguts a** la manca de formació.
- ✓ Aquesta mancança, **deguda a** una mala planificació, es resoldrà aviat.

Que diu que què?

Trastorn d'horari

Per referir-nos al 'trastorn psíquic i físic que pateix una persona després d'un viatge aeri llarg a causa de les diferències horàries entre el lloc d'origen i el d'arribada', convé no recórrer a l'anglicisme *jet lag*. En català en diem *trastorn d'horari*.

Dóna-hi un cop d'ull

En cadascuna d'aquestes frases s'hi amaga un error. El sabries trobar?

- × L'artista homenatjat ha compostat més d'un centenar de cançons.
- × La cerimònia de casament es va celebrar al restaurant Can Oms.

Si no ho tens clar, pots consultar el [número 18](#) d'Un cop de mà.

Solucions del número anterior:

- ✓ Has d'anar-hi **el al** més aviat possible.
- ✓ Quan el meu fill comença a fer **zapping** **zàping** m'atabala.

Núm. 51

Juliol
2015

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL